

Edukacja antydiskryminacyjna TU, Edukacja globalna TERAZ

**łączenie perspektyw
antydiskryminacyjnej i globalnej
w edukacji formalnej i pozaformalnej**

scenariusze lekcji

SZKOŁA

RÓWNOŚCI

**TOWARZYSTWO
EDUKACJI
ANTYDISKRYMINACYJNEJ**

Jakie zasady sprawią, że świat będzie bardziej sprawiedliwy i zrównoważony?

1. Tytuł/temat lekcji: Jakie zasady sprawią, że świat będzie bardziej sprawiedliwy i zrównoważony?

2. Czas trwania lekcji: 45 minut

3. Krótki opis scenariusza: Lekcja ma na celu kształtowanie umiejętności krytycznego myślenia – kluczowej z punktu widzenia edukacji globalnej i antydyskryminacyjnej. Dwa z proponowanych ćwiczeń stanowią oś dyskusji w klasie o zasadach pomagających uczynić świat bardziej sprawiedliwym.

4. Autorka: Marta Gontarska

5. Poziom edukacyjny: szkoła podstawowa klasy VII–VIII, gimnazjum, liceum

6. Słowa/Pytanie kluczowe: Czy możemy coś zrobić, by świat był bardziej sprawiedliwy?

7. Przedmiot:

- wiedza o społeczeństwie
- godzina wychowawcza
- etyka
- język polski

8. Związek z podstawą programową:

- SZKOŁA PODSTAWOWA
 - Kształcenie ogólne w szkole podstawowej ma na celu:
 - 5) rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
 - 6) ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności;
 - etyka
 - cele kształcenia:
 - I. Kształtowanie wrażliwości aksjologicznej i refleksyjności;
 - 3. Klaryfikacja wartości.
 - klasy VII–VIII język polski
 - IV. Samokształcenie. Uczeń:
 - 8) rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.
- GIMNAZJUM
 - WOS
 - 23.4 [uczeń] rozważa, jak jego zachowania mogą wpływać na życie innych ludzi na świecie (np. oszczędzanie wody i energii, przemyślane zakupy);

- LICEUM

- I. Wykorzystywanie i tworzenie informacji.

Uczeń znajduje i wykorzystuje informacje na temat sposobu, w jaki prawo reguluje życie obywateli; wyraża własne zdanie w wybranych sprawach na różnych forach publicznych i uzasadnia je; jest otwarty na odmienne poglądy (...).

9. Cele lekcji:

Po lekcji uczeń/uczennica:

- zastanowi się, jak ustalanie zasad wpływa na rozwój świata;
- wzmocni swoje umiejętności w zakresie argumentowania oraz ustalania priorytetów;
- dowie się, jak on/ona i inne osoby definiują sprawiedliwość.

10. Metody i formy pracy: dyskusja wokół pytań, priorytetyzowanie – koncepcjomierz

11. Materiały dydaktyczne: taśma malarska, wydrukowane pytania, kartki formatu A4 (puste i z wpisanymi hasłami)

12. Przebieg lekcji:

Zachęcamy do tego, aby uczennice i uczniowie w czasie tej lekcji siedzieli w kręgu. Do pierwszej części zajęć potrzebna jest pusta przestrzeń na podłodze. Uczennice i uczniowie powinni mieć możliwość swobodnego przemieszczania się po sali.

a. Wprowadzenie (5 minut).

- Przedstaw klasie informacje, co będzie się działo na lekcji: opowiedz o temacie oraz celach lekcji. Zapytaj, czy cele są zrozumiałe (warto samodzielnie przełożyć je na język uczennic i uczniów, tak aby były zrozumiałe dla Twojej klasy z uwagi na poziom edukacyjny). Wyjaśnij cele, jeśli będzie taka konieczność, a także pozwól na zadawanie pytań, jeśli jakieś się pojawią.

b. Przebieg lekcji (35 minut).

- Rozklej taśmę malarską na podłodze, dzieląc salę na dwie połowy. Zaproś uczennice i uczniów do ćwiczenia polegającego na tym, że odczytasz pytania i podasz dwie możliwe odpowiedzi, a uczennice i uczniowie zajmą miejsce po jednej bądź drugiej stronie sali, w zależności od tego, z którą odpowiedzią się zgadzają. Uprzedź ich ewentualne pytania wskazówką, że nie można stawać na linii. Powiedz też, że być może chcieliby dać trzecią odpowiedź. Jeśli żadna z odpowiedzi nie jest idealna, niech każda z osób wybierze tę, do której jest jej bliżej.

Pytania i odpowiedzi:

- 1) Czy jestem tą samą osobą, którą byłem/byłam wczoraj?

Tak/Nie

- 2) Kiedy można złamać ustaloną zasadę?

Gdy zasada nie jest moja/Gdy inni też ją łamią

3) Co czyni człowieka szczęśliwym?

Dawanie szczęścia innym/Przestrzeganie zasad

- Przy każdym pytaniu zapytaj uczennice i uczniów, którzy będą chcieli się wypowiedzieć, dlaczego stanęli po tej stronie, jakie argumenty za tym przemawiają. Poproś kolejne osoby, żeby dodały coś lub podały kontrargument. Przy każdym pytaniu przypominaj, że osoby mogą zmienić miejsce, w którym stoją, jeśli zmieniły zdanie pod wpływem argumentów podanych przez innych. Nie podsumowuj ani nie oceniaj wypowiedzi, nie wypowiadaj też swojego zdania. Możesz wspierać dyskusję poprzez dodawanie nowych perspektyw, np. „Jak doświadczenia życiowe wpływają na to, kim jesteście? Czyje zasady macie na myśli? Czy jeśli zabicie mojego największego wroga da mi szczęście, to w imię uszczęśliwiania innych jesteś gotowy/gotowa to dla mnie zrobić?”

Na ćwiczenie poświęć około **15 minut**.

- Podziel klasę na grupy 6–8-osobowe i poproś, aby uczennice i uczniowie usiedli obok siebie w kręgu. Podaj każdej z grup 10–12 kartek formatu A4 i powiedz, że ich zadaniem będzie przygotowanie zasad, które powinny obowiązywać, żeby świat był sprawiedliwy i rozwijał się w sposób zrównoważony (możesz odwołać się tu do Celów Zrównoważonego Rozwoju). Zwróć uwagę, że nie wszystkie kartki w ich zestawach są puste, niektóre są już wypełnione i grupa nie może z nich zrezygnować, ale musi dopisać przynajmniej 3 dodatkowe zasady/reguły.

Hasła na 6 kartkach w każdym zestawie:

1. Należy produkować tyle, ile jest potrzebne ludziom.
 2. Każdy człowiek powinien mieć na przeżycie przynajmniej 5 USD dziennie (4 razy więcej niż ustalona granica ubóstwa).
 3. Wszyscy ludzie powinni odnosić się do siebie z szacunkiem bez względu na miejsce zamieszkania, kolor skóry, wiarę czy status ekonomiczny.
 4. Wszyscy ludzie powinni otrzymywać godne wynagrodzenie za swoją pracę.
 5. Wszyscy ludzie powinni mieć dostęp do wody oraz wystarczającej ilości żywności.
 6. Każdy człowiek jest wolny i może stanowić o swoim losie.
- Poinformuj każdą z grup, że zasady należy ułożyć w kolejności od najważniejszej do tej, która może mieć mniejszy wpływ na osiągnięcie celu.
 - Następnie poproś każdą z grup o omówienie swoich prac. Która z zasad jest najważniejsza, a która najmniej ważna i dlaczego? Co grupa dopisała? Poproś o skomentowanie tej zasady. Czy w grupie były jakieś kontrowersje w związku z poszczególnymi kartkami? (jeśli tak, to jakie?)
 - Podsumowując, powiedz, że to, jakie zasady wybrali jako najważniejsze, zależy od ich sposobu rozumienia sprawiedliwości oraz zrównoważonego rozwoju. Jeśli wynika to z ułożenia, możesz zinterpretować, jakimi wartościami kierowały się poszczególne grupy. Na pracę poświęć około **20 minut**.

c. Zakończenie (5 minut)

- Na zakończenie zapytaj uczennice i uczniów, czego dowiedziały/dowiedzieli się w czasie zajęć. Pozwól na swobodne wypowiedzi.

13. Komentarz metodyczny:

Pierwsza część lekcji to ćwiczenie przełamujące lody i zachęcające do rozważań. Warto podczas niego ograniczyć komentarze i wsłuchać się w argumenty uczennic i uczniów.

Lekcja nie przewiduje udzielenia uczennicom i uczniom jednoznacznych odpowiedzi na zadawane pytania. Celem jest otwarcie młodych ludzi na rozmowę oraz wyrażanie swoich opinii, a także szukanie rozwiązań – tu w postaci zasad rządzących światem – które mają uczynić świat bardziej sprawiedliwym.

Jeśli sprawiedliwość i zrównoważony rozwój są dla grupy pojęciami trudnymi lub nieznanymi, warto poświęcić dodatkowe kilka minut na burzę mózgów wokół nich, tak aby kolejna część lekcji była efektywnie wykorzystana.

14. Materiały pomocnicze:

- Pomysł ćwiczenia „Koncepcjomierz” jest opisany w poradniku *Jak mówić o większości świata? Jak rzetelnie informować o krajach globalnego Południa?*, Instytut Globalnej Odpowiedzialności, Warszawa 2015, http://igo.org.pl/wp-content/uploads/2016/05/Jak_mowic_o_wiekszosci_swiaata_wyd_czwarte_zmienione-ebook.pdf.
- Cele Zrównoważonego Rozwoju: <http://un.org.pl/>.

Publikacja jest częścią serii Szkoła Równości.

© Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej

Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej

ul. Kłopotowskiego 9/31, 03-718 Warszawa

tel: 535 559 557

e-mail: biuro@tea.org.pl

polska pomoc

Publikacja jest współfinansowana w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska (CC BY 3.0). Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Towarzystwa Edukacji Antydyskryminacyjnej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2017. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej. Treść licencji jest dostępna na stronie <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl>.